

[Justitsministeren.]

og betænkningen til høring og anmode om hurtige svar. Når de foreligger, vil de blive sendt til det udvalg, som jeg venter skal behandle forslagene. Svarene og justitsministeriets overvejelser vil antagelig give anledning til fremsættelse af nogle ændringsforslag. Jeg håber på et godt samarbejde med udvalget herom. I dag skal jeg kun nævne en af de ændringer, der kan komme på tale. Det er en ophævelse af reglen i adoptionslovsforslagets § 17, hvorefter det i bevillingen kan bestemmes, at adoptivbarnets arveret efter den virkelige slægt bevares. Som det fremgår af betænkningen s. 31-32, har der ikke i udvalget kunnet opnås enighed om at foreslå bestemmelsen ophævet. Reglen anvendes imidlertid kun ret sjældent i praksis, og da den giver anledning til problemer, bør det nok overvejes at ophæve den.

Betænkningen indeholder også et udkast til et nyt kapitel i retsplejelovent om domstolsprøvelse af betingelserne for beslutning om adoption uden forældrenes samtykke. Dette udkast har nøje sammenhæng med adoptionslovsforslaget, men jeg har fundet det ønskeligt at bede retsplejerådet om en udtalelse, inden lovforslag fremsættes. Det vil blive fremsat, så snart retsplejerådets udtalelse foreligger.

Med disse bemærkninger skal jeg anmode om velvillig behandling af lovforslagene.

Endvidere har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. (Privatlivets fred m. m.)*.

Som det vil være det høje ting bekendt, blev der den 10. november 1971 fra venstres, det radikale venstres og det konservative folkepartis side med henblik på en udvidet beskyttelse af privatlivets fred fremsat forslag til ændring af straffeloven og af ikrafttrædelsesloven til straffeloven. Forslagene følger ganske de lovforslag, der er fremsat henholdsvis af straffelovrådet i betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred og af registerudvalget i en delbetænkning om tavshedspligt for ansatte i edb-servicebureauer m. v., der behandler oplysninger fra det offentlige.

Også regeringens forslag bygger på de to betænkninger. Forslagene heri er imidlertid på enkelte punkter blevet ændret bl. a. på grundlag af de udtalelser, som justitsministeriet har indhentet over forslagene.

I betænkningen om privatlivets fred har straffelovrådet henstillet, at der sker en udbygning af konkurrencelovens regler til beskyttelse mod industrispionage. På tilsvarende måde har registerudvalget i sin betænkning henstillet, at der gennemføres generelle og ensartede regler om straf for ansattes egen uberettigede udnyttelse af oplysninger, der er omfattet af tavshedspligt, og straf for andres efterfølgende udnyttelse af oplysninger, der er fremkommet ved brud på en tavshedspligt. Regeringen har i lovforslaget fulgt disse henstillinger.

Regeringen har endvidere taget spørgsmålet om en lovmæssig regulering af politiets adgang til som led i nødvendig efterforskning at foretage aflytning op.

Der er således væsentlige forskelle mellem oppositionens forslag og det forslag til en udvidet beskyttelse af privatlivets fred, som regeringen hermed fremsætter.

Spørgsmålet om en udvidet beskyttelse af den enkeltes integritet er blevet aktuelt som følge af den tekniske udvikling inden for de senere år.

Jeg tænker herved dels på fremkomsten af det såkaldte spionudstyr — herunder minifotoudstyr og aflytningsapparater — som trods dets beskedne størrelse ofte er i stand til at virke over lang afstand og ved små lys- og lyd mængder, dels på de problemer vedrørende den enkeltes retsbeskyttelse, der er forbundet med oprettelsen og driften af offentlige og private registre.

Der findes i den gældende straffelov bestemmelser, der beskytter mod visse former for privatlivskrænkelser. Dette gælder således med hensyn til krænkelser af brevhemmeligheden og husfreden og visse offentlige meddelelser vedrørende andres private forhold.

Straffelovrådet har imidlertid i sin betænkning peget på en række områder, hvor der savnes straffebestemmelser: aflytning med skjult apparat, fotografering på privat område og andres udnyttelse af informationer m. v., der er opnået f. eks. gennem hemmelig aflytning.

Det er for at råde bod på disse mangler,

[Justitsministeren.]

at straffelovens regler om fredskrænkelser nu foreslås udvidet.

I forbindelse hermed foreslås en ajourføring af de gældende regler for at klargøre deres rækkevidde.

Inden jeg går over til en gennemgang af forslaget enkelte bestemmelser, skal jeg gøre nogle bemærkninger om straffen for fredskrænkelser. Den almindelige strafferamme for overtrædelse af de gældende bestemmelser i straffeloven om fredskrænkelser er bøde eller hæfte. Denne beskedne ramme afspejler den relativt ringe trussel, disse bestemmelser skulle værne imod. Som jeg tidligere har nævnt, har fremkomsten af det nye tekniske udstyr forstærket truslen mod privatlivets fred og øget den samfundsmæssige interesse i at sikre et tilstrækkeligt værn. Den almindelige strafferamme foreslås derfor skærpet, således at denne kommer til at omfatte fængsel indtil 6 måneder. Sagerne bliver derved statsadvokatsager, der pådømmes under medvirken af domsmænd.

For yderligere at styrke den samfundsmæssige beskyttelse foreslås påtalen ved fredskrænkelser generelt ændret fra privat til betinget offentlig påtale. Der gives herved den forurettede mulighed for at få det offentlige til at efterforske sagen og eventuelt prøve den for domstolene.

Bekæmpelsen af spionudstyret kunne tænkes gennemført ved indførelse af et almindeligt forbud mod indførelse, fabrikation og handel med dette udstyr. Som fremhævet af straffelovrådet vil et sådant almindeligt forbud imidlertid næppe være praktisk gennemførligt på grund af de udbredte legitime anvendelsesmuligheder for komponenter, der indgår i dette udstyr. Straffebestemmelserne må derfor rette sig mod den uberettigede anvendelse af disse apparater og udnyttelsen af informationer, der fremskaffes på denne måde.

På denne baggrund foreslås der i straffelovens § 263 indsat en bestemmelse, der forbyder en person ved hjælp af et apparat hemmeligt at aflytte eller optage udtalelser fremsat i enrum, f. eks. monologer, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som han ikke selv deltager i, eller hvortil han uberettiget har skaffet sig adgang.

Man har ved affattelsen af bestemmelserne søgt at beskytte den enkelte borger mod alle former for aflytning, der ligger uden for, hvad han regner med muligheden af at blive udsat for. Beskyttelsen er derfor ikke begrænset til den enkeltes hjem. Også uden for hjemmets fire vægge bør man kunne føre fortrolige samtaler og være beskyttet mod aflytning af denne karakter.

Samme synspunkt er for så vidt lagt til grund for udformningen af forslaget bestemmelse om beskyttelse mod fotografering og udspejning med optiske instrumenter. I overensstemmelse med straffelovrådets indstilling har jeg dog fundet det rigtigt i forslaget til straffelovens § 264 a at begrænse beskyttelsen mod andres udspejning ved hjælp af optiske instrumenter til områder, der ikke er frit tilgængelige for andre.

Ved siden af den almindelige beskyttelsesregel mod fotografering af personer, der befinder sig på privat område, tror jeg imidlertid ligesom straffelovrådet, at der er behov for en supplerende regel, der rammer den videre udbredelse af visse billeder, der er taget, medens den fotograferede person befinder sig uden for det beskyttede område. En vis beskyttelse mod sådan udbredelse findes allerede i de gældende bestemmelser i straffelovens § 263, stk. 1, nr. 3 og 4. Beskyttelsen her er dog begrænset, og jeg har derfor foreslået bestemmelserne udvidet med en regel, der rammer videregivelse af billeder af en anden under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Den meget store vægt, man må lægge på hensynet til nyhedsmidlernes virksomhed, sætter naturligvis snævre grænser for det strafferetlige værn, men jeg finder det påkrævet i tilfælde, hvor det på forhånd er klart, at en person vil føle sig overordentlig generet ved en offentliggørelse af hans billede i en ekstraordinær situation.

I forbindelse med de forslag, jeg allerede har omtalt, foreslås det at udvide straffebestemmelserne vedrørende fredskrænkelser, således at de også omfatter den, der uden selv at være meddelagtig i den oprindelige fredskrænkelser senere skaffer sig eller udnytter de oplysninger m. v., der er fremkommet ved krænkelser. Jeg henviser herom til forslaget til § 264 c. Ofte vil det være den senere udnyttelse af de indsamlede

[Justitsministeren.]

informationer, der vil indebære den væsentligste krænkelse.

Jeg vender mig herefter til den del af straffelovsforslaget, der angår de problemer, der er forbundet med oprettelse og brug af offentlige og private registre. Disse problemer behandles for tiden i det såkaldte registerudvalg. Udvalget har i sin tidligere nævnte delbetænkning fra juli måned 1971 fundet, at der er et væsentligt behov for regler om tavshedspligt for ansatte i datacentraler, som behandler det offentliges materiale. Spørgsmålet er meget aktuelt, idet det offentlige her i landet overlader størstedelen af sine edb-opgaver til virksomheder, der ikke hører under den offentlige forvaltning.

På baggrund heraf foreslås i straffelovens § 152 om tavshedspligt for personer i offentlig tjeneste eller hverv indsat en bestemmelse, der foreskriver tavshedspligt for ansatte på offentlige eller private datacentraler, som maskinelt behandler det offentliges materiale, og andre personer med lovlig adgang til disse centraler, f. eks. personer, der udfører serviceeftersyn med maskinparken.

Samtidig foreslås det generelt at kriminalisere såvel den ansattes egen uberettigede udnyttelse af de hemmeligheder, som omfattes af bestemmelsen i § 152, som andres efterfølgende udnyttelse af de oplysninger, der er fremkommet ved brud på tavshedspligten.

Jeg skal ikke på nuværende tidspunkt sige mere om straffelovsforslaget, men skal kort omtale de øvrige forslag.

Forslaget til ændring af § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven tilsigter at skabe en udvidet beskyttelse for privatlivet i form af økonomisk godtgørelse for den tort, en person kan lide ved en fredskrænkelse. Efter den gældende regel er tilkendelse af godtgørelse for ikke-økonomisk skade ved en privatlivskrænkelse betinget af, at der foreligger en strafbar handling.

Der er utvivlsomt behov for en erstatningsretlig beskyttelse, der rækker ud over de tilfælde, hvor der kan statueres strafansvar. Jeg har derfor i overensstemmelse med straffelovrådet foreslået, at § 15 i ikrafttrædelsesloven ændres, således at der gives domstolene mulighed for i alle tilfælde, hvor en person har været udsat for en fredskrænkelse af en vis grovere karakter, under en

civil sag at tilkende den forurettede en økonomisk godtgørelse for den tort, der er overgaaet ham.

Forslaget til ændring af retsplejeloven vedrører spørgsmålet om politiets adgang til som led i efterforskning at foretage aflytning. Den foreslåede regel i straffelovens § 263, nr. 3, omfatter efter sin ordlyd alene „uberettiget“ aflytning. I dette forbehold ligger, at ikke enhver aflytning, der er omfattet af gerningsbeskrivelsen, behøver at falde ind under det straffbare område. I anvendelsen af ordet „uberettiget“ vil det derfor være muligt at indlægge, at politiet må være berettiget til som led i nødvendig efterforskning at foretage aflytning.

Det er min opfattelse, at politiet bør kunne foretage aflytning, hvis det må anses for påkrævet for at afværge eller opklare visse alvorlige forbrydelser. De myndigheder, der har været hørt over lovforslaget, har alle tilsluttet sig denne opfattelse. Problemet er at fastlægge, under hvilke retlige betingelser politiet skal kunne foretage aflytning.

Under hensyn til, at aflytning er et meget alvorligt indgreb i den personlige integritet, vil det ikke være rimeligt at lade berettigelsen heraf bero på en fortolkning af ordet „uberettiget“ i forslaget til straffelovens § 263, nr. 3. Jeg mener derfor, at der må skabes et særligt lovgrundlag herfor.

Ved fastlæggelsen af dette lovgrundlag bør man bygge på de regler om telefonaflytning, som blev vedtaget her i tinget i 1954, og som findes i retsplejelovens § 750 a. De to former for aflytning har en sådan lighed, at det må være rimeligt at lægge reglerne så tæt op ad hinanden som muligt.

Efter retsplejelovens § 750 a kan telefonaflytning principielt kun ske efter retskendelse. En sådan kendelse kan kun opnås, når der foreligger mistanke om visse alvorlige forbrydelser, der er opregnet i bestemmelsen, og det må antages, at aflytningen vil være af væsentlig betydning for forbrydelsens opklaring. I et vist meget begrænset omfang kan telefonaflytning dog også foretages uden retskendelse, når der er fare for, at øjemedet vil forspildes, hvis retskendelse skal afventes.

De former for aflytning, der nævnes i forslaget til straffelovens § 263, nr. 3, vil efter omstændighederne kunne medføre alvorli-

[Justitsministeren.]

gere indgreb i den personlige integritet end telefonaflytning. Den retlige kontrol med dette efterforskningsmiddel bør derfor skærpes, således at der i alle tilfælde stilles krav om forudgående retskendelse.

Der er næppe grund til at lade den foreslåede bestemmelse i retsplejeloven omfatte også politiets og f. eks. toldmyndighedernes adgang til uden tilladelse at fotografere personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, eller ved hjælp af kikkert eller andet apparat at iagttage sådanne personer.

En sådan udvidelse ville i alt for høj grad kunne begrænse politiets efterforskningsmuligheder f. eks. i sager om smugleri og sortbørshandel, og hensynet til beskyttelsen af privatlivets fred gør sig på dette område ikke gældende med nær samme styrke som ved hemmelig aflytning.

Hvis det skønnes nødvendigt for opklaringen af en forbrydelse at fotografere eller iagttage personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, vil forholdet falde uden for den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 264 a i kraft af det forbehold, der ligger i udtrykkene „uberettiget fotografering“ og „uberettiget iagttagelse“. En nærmere lovmæssig regulering af spørgsmålet har jeg ikke fundet påkrævet.

Forslaget til ændring af konkurrenceloven, der er udarbejdet i samarbejde mellem handelsministeriet og justitsministeriet, bygger dels på straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, dels på betænkning nr. 416/1966 angående en ny konkurrencelov, der blev afgivet i 1966 af et udvalg under handelsministeriet.

Hovedpunktet i forslaget er den ændrede affattelse af § 11 om beskyttelse af erhvervs-hemmeligheder. Jeg tillader mig herom at henvise til forslaget og de udførlige bemærkninger hertil.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 18. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat) [af Lembourn m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om investeringskonti [af Hans Kjær m. fl.].

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos ferskvandsfisk.

Mødet hævet kl. 14.39.

19. møde.

Torsdag den 18. november kl. 13.

Den fg. formand (Arne Larsen): Finansudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet. Eksemplarer vil blive omdelt.

Efter at der er meddelt medlem af folketinget *Hastrup* orlov, har vedkommende gruppe udpeget *Karen Paludan* til at indtræde i boligudvalget og lønningsudvalget og som stedfortræder i skatteudvalget og afgiftsudvalget. Den pågældende er herefter valgt.

Medlem af folketinget *Kaj V. Andersen* har meddelt mig, at han ønsker til kirkeministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren bemyndige menighedsrådene til at afholde udgifterne til trykning af menighedsbladene uden for rådhedsbeløbets ramme?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 1. december 1971.